

Állampolgári ismeretek/gimnázium/12.

Témakör neve	Javasolt óraszám	helyi tanterv
A család, a családi szocializáció	3	3
A család gazdálkodása és pénzügyei	2	2
Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	5	5
Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem	4	4
A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	4	4
A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése	3	3
Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	3	3
Bankrendszer, hitelfelvétel	2	2
Vállalkozás és vállalat	2	2
Összes óraszám:	28	28

Témakör		Tartalmi elemek	Fogalmak	Fejlesztési feladatok és ismeretek
A család, a családi szocializáció	1.	Vita: a család fogalma és társadalmi funkciói Szövegalkotás: a családi szocializáció jellemzői és szakaszai	család, családi szocializáció, családi életciklus, családtervezés, gyermekvállalás, házasság, demográfia	Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása A kommunikációs készség fejlesztése
	2.	Plakátkészítés a családi szerepekről Prezentáció készítése a gyermekvállalás fontosságáról, társadalmi és demográfiai jelentőségéről		A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése Az érvelés készségének fejlesztése
	3.	Forráselemzés és gyűjtőmunka segítségével grafikai szervező készítése a családmodell átalakulásáról és annak következményeiről a 20-21. században		A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése A családi szocializáció folyamata és jellemzői A családtervezés szempontjai és szakaszai A gyermekvállalás demográfiai, társadalmi

				<p>jelentőségének tudatosítása</p> <p>A házasság intézménye, a hagyományos családmodell, a családi szerepek</p> <p>A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A család társadalmi funkciói</p> <p>Biológiai és társadalmi reprodukció, családi háztartás; Párkapcsolatok, házasság, családtervezés; Szerepek a családban; Családi szocializáció</p>
A család gazdálkodása és pénzügyei	4.	<p>Szakértői mozaik: Családi háztartás, a család pénzügyei</p> <p>Kérdések és feltevések megfogalmazása egy téma előzetes áttekintése alapján: a családi háztartás, a család pénzügyei</p>	<p>családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED;</p>	<p>A kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése</p> <p>A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése</p> <p>A problémamegoldó szemléletmód és gondolkodás fejlesztése</p> <p>A döntési képesség fejlesztése</p> <p>A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása</p> <p>Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése</p> <p>A társas együttműködés fejlesztése</p> <p>A családi költségvetés felépítése</p> <p>A családi gazdálkodás; pénzügyi tervezés: bevételek, kiadások</p> <p>A megtakarítás szerepe és jelentősége, lehetőségei</p> <p>A fenntarthatóság és a fogyasztási szokások kölcsönhatása</p>
	5.	<p>Egy fiktív család költségvetésének megtervezése</p> <p>Vita: a fenntarthatóság szerepe a pénzügyi tervezésben</p>		

				A családi háztartás pénzügyei; Bevételek, kiadások, megtakarítási lehetőségek; Fogyasztók a családban; A családi költségvetés, pénzügyi tervezés
Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	6.	Grafikai szervező segítségével a magyar jogrendszer felépítésének bemutatása	állam, államforma, politikai rendszer, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, köztelherviselés, adómorál, választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, büncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes;	A kommunikációs készség fejlesztése Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása A digitális kompetencia fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A demokratikus elköteleződés kialakítása, erősítése A társadalmi normák fontosságának megismerése A társas együttműködés fejlesztése Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok, polgári szabadságjogok Magyarország Alaptörvényének fontosabb részei: Alapvetés, Állam, Szabadság és felelősség Az állampolgári jogok és kötelességek Az országgyűlési, a helyhatósági és az európai parlamenti képviselő választás; a népszavazás intézménye A választójog és feltételei A jövő nemzedékek jogai Az igazságszolgáltatás rendszerének felépítése, a büntetőjog, polgári jog,
	7.	Vita: a köztelherviselés szerepe az állam működésében, hogyan javítható az adómorál		
	8.	Szituációs gyakorlat: az igazságszolgáltatás működésnek bemutatása egy fiktív eljáráson keresztül		
	9.	Tudósítás vagy riport készítése egy fiktív vagy valós országgyűlési vitanapról források, a média-megjelenések segítségével		
	10.	Szövegalkotás: Magyarország Alaptörvényének szerepe		

				<p>közjog, magánjog fogalma A köztelherviselés; a magyarországi adórendszer alapelemei</p> <p>Magyarország Alaptörvénye; Az alapvető jogok; Az állampolgári kötelességek; Választójog, választási rendszer; Közjog: büntetőjog; Magánjog: polgári jog</p>
<p>Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem</p>	11.	Forrásfeldolgozás: 19. és 20. századi szemelvények a hazaszeretetről, a nemzeti identitás fontosságáról	<p>nemzet, nemzettudat, nemzeti identitás, lokálpatriotizmus, hazaszeretet, honvédelem, honvédség, különleges működési rend, nemzetállam;</p>	<p>A nemzethez tartozás emocionális kötődésének kialakítása, megerősítése A kommunikációs készség fejlesztése Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása A társas együttműködés fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A digitális kompetencia fejlesztése A nemzettudat alkotóelemeinek értelmezése A nemzeti érzés sajátosságai, a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái A lokálpatriotizmus és a hazaszeretet közötti kapcsolódás A honvédelmi kötelezettség teljesítésének békeidőben és a különleges működési rend idején A Magyar Honvédség szerepe, feladatai; a katonai szolgálat lehetőségei</p>
	12.	Tanulói előadás a nemzetállamok és az Európai Unió kapcsolatrendszeréről		
	13.	Vita: a globalizáció hatása a közösségekre, a nemzetekre és a környezetre		
	14.	Prezentáció készítése a határon túli magyar közösségekről, az őket érő kihívásokról		

				<p>A nemzetállamok szerepe, feladatai a globális világban és az Európai Unióban Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszere A határon túli magyar közösségek kihívásai, Magyarország feladatai az anyaországon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében</p> <p>A nemzettudat alkotóelemei; A nemzeti érzület; a nemzeti szimbólumok, a közös nyelv, a kollektív történelmi emlékezet, a közös kultúra releváns elemei; A világ magyarsága és a nemzeti közösség; A honvédelem kérdései a 21. században; A nemzetek, nemzetállamok szerepe a globális világban és az Európai Unióban</p>
A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	15.	Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése az állam felépítéséről, a hatalmi ágak legfontosabb intézményeiről	állam, intézmény, politikai rendszer, hatalmi ágak, jogforrási hierarchia, köztársasági elnök, Országgyűlés,	A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása A társas együttműködés fejlesztése A digitális kompetencia fejlesztése A kommunikációs készség fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A hatalmi ágak A magyar állam intézményrendszere A kormány és szervei Az Országgyűlés felépítése és működése; az országgyűlési képviselők feladatai, jogállása A törvényalkotás folyamata Az igazságszolgáltatás rendszere, felépítése,
	16.	Költségvetés tervezése a főbb állami feladatokhoz, vagy egy-egy kiválasztott feladat költségeinek részletes kidolgozása, bemutatása és megvédése	törvényalkotás, törvény, országgyűlési határozat, képviselő, mentelmi jog, országgyűlési bizottság(ok), házszabály, parlamenti frakciók, interpelláció, Kormány, miniszterelnök, miniszter, államtitkár;	
	17.	Vita: az állami szerepvállalásról a gazdasági életben	miniszterelnöki, kormány- és miniszteri rendelet, Alkotmánybíróság, alkotmánybírósági határozat, Állami Számvevőszék, Kúria, Országos Bírói Hivatal, ügyészség, legfőbb ügyész, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, járási és járási szintű ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, gazdaságpolitika, államháztartás,	
	18.	Prezentáció készítése egy kiválasztott ellátórendszer működéséről, feladatairól		

			<p>költségvetés, költségvetési egyensúly, adórendszer, adók, járulékok, illetékek, köztelherviselés, adómorál, korrupció és integritás, hatóság, hatáskör, illetékesség;</p>	<p>szeplői és szerepe a demokratikus államrendben Az állam gazdasági feladatai A központi költségvetés alapvető felépítése és szerepe A nagy ellátórendszerek és az állami alapfeladatok A magyar állam intézményrendszere; az igazságszolgáltatás rendszere, szervezetei; A gazdaság körforgása; A gazdaságpolitika; Az állam gazdasági feladatai; Az állami költségvetés</p>
<p>A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése</p>	19.	<p>Az e-ügyintézés felületének megismerése, az egyes ügytípusok csoportosítása önálló kutatómunka keretében</p>	<p>hivatal, intézmény, szervezet, ügyfélkapu, kormányablak, körjegyzőség, járási hivatal, polgármesteri hivatal, polgármester, jegyző, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, képviselőtestület, munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés, adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön-, biztosítási, tartási és életjáradéki szerződés;</p>	<p>A kommunikációs készség fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A problémamegoldó szemléletmód fejlesztése A döntési képesség fejlesztése A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása A társas együttműködés fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A mindennapi ügyintézés alapintézményeinek megismerése A hivatali ügyintézés lehetőségei, az e-ügyintézés A munkáltatók és a munkavállalók alapvető jogai és kötelességei A munkaszerződés alapvető szabályai, a kollektív szerződés szerepe Az önéletrajz és a motivációs levél felépítése, legfontosabb</p>
	20.	<p>Grafikai szervező segítségével az egyes ügytípusok és az azokban hatáskörrel rendelkező hivatalok csoportosítása</p>		
	21.	<p>Vita: az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei, a munkaerőpiacra gyakorolt hatásai</p>		

				<p>tartalmi és formai elemeinek megismerése</p> <p>Az állásinterjúra történő felkészülés szempontjai</p> <p>A szerződések néhány fő típusai: adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön- és biztosítási szerződés</p> <p>Az állam, a munkaadók és a munkavállalók közötti érdekegyeztetés szintjei, fórumai</p> <p>Az automatizáció, digitalizáció hatása a munkaerőpiacra</p> <p>Az állampolgár és az intézmények, szervezetek kapcsolatai;</p> <p>Munkajogi alapok, munkavállalás, munkaszerződés;</p> <p>Munkaerőpiaci változások, előrejelzések;</p> <p>Szerződések</p>
Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	22.	Szövegalkotás: saját tapasztalatok és információgyűjtés alapján tájékoztató/GYIK készítése az internetes vásárlással kapcsolatos tudnivalókról	fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztó, a fogyasztó jogai, a fogyasztói érdekek védelme, békéltető testület, webáruház, garancia, szavatosság, jótállás, természetvédelem, épített környezet, klímavédelem, ökológiai lábnyom;	<p>A kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése</p> <p>A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása</p> <p>A döntési képesség fejlesztése</p> <p>A társas együttműködés fejlesztése</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése</p> <p>Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése</p> <p>A fogyasztóvédelem fogalma és lehetséges területei</p> <p>A fogyasztóvédelem gazdasági, társadalmi szerepe, feladatai</p> <p>A fogyasztói érdekek, a kapcsolódó állampolgári jogok megismerése</p> <p>A szavatossággal és a garanciával kapcsolatos jogok és feltételrendszer alapjainak megismerése</p>
	23.	Vita: A tudatos fogyasztó jellemzői, a különféle fogyasztói magatartásformák hatása a természeti környezetre, az emberiség ökológiai lábnyomára		
	24.	Forráselemzés és forrásfeldolgozás keretében a biológiai diverzitást veszélyeztető tényezők, a legsúlyosabb környezetvédelmi kockázatok összegyűjtése és ábrázolása prezentáció formájában		

				<p>Az internetes vásárlás előnyei és kockázatai</p> <p>A tudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó, fogyasztói magatartás szemléletének kialakítása</p> <p>A környezetvédelem legfontosabb helyi, országos és globális kérdéseinek megismerése, feltárása</p> <p>Az épített és természeti környezetünk védelme iránti elköteleződés kialakítása, erősítése</p>
Bankrendszer, hitelfelvétel	25.	<p>Szövegalkotási feladat: a magyar bankrendszer működése, felépítése</p> <p>Vita: a tudatos és megalapozott hitel felvétele / miért van szükség a hitelre?</p>	<p>Bank, kétszintű bankrendszer, jegybank, Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bank, pénzügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfedezeti mutató, jövedelemarányos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hitel díjmutató (THM), futamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;</p>	<p>A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése</p> <p>A döntési képesség fejlesztése</p> <p>A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása</p> <p>A társas együttműködés fejlesztése</p> <p>A kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése</p> <p>A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése</p> <p>A Magyar Nemzeti Bank működése, feladatai</p> <p>A kereskedelmi bankok jellemzőinek, tevékenységének megismerése</p> <p>A pénzügyi intézetek típusai</p> <p>A hitelfelvétel módozatai, feltételei és kockázatai</p> <p>A hitelszerződés tartalmi elemei, a körültekintő hitelfelvétel feltételei</p> <p>A bank alapvető tevékenysége; Kétszintű bankrendszer: központi bank és kereskedelmi bankok; A Magyar Nemzeti Bank; A pénzügyi intézmények; Hitelfelvétel</p>
	26.	<p>Plakát készítése a hitel kockázatairól</p> <p>Véleményvonal segítségével a hitelkockázatok közös mérlegelése</p>		

Vállalkozás és vállalat	27.	Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése a vállalkozások fajtáiról, a vállalatok típusairól Információgyűjtést követően egy vállalkozás üzleti tervének vizsgálata	jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, betéti társaság (bt.), korlátolt felelősségű társaság (kft.), részvénytársaság (rt.), zártkörű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások mikro- és makrokörnyezete; vállalkozói kompetenciák, üzleti terv, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;	A kommunikációs készség fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A problémamegoldó szemlélet fejlesztése A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A társas együttműködés fejlesztése A digitális kompetencia fejlesztése A vállalkozás fogalmának értelmezése A vállalkozási formák, cégtípusok megismerése Az egyes cégtípusok, vállalati formák szerepe a gazdaságban Az üzleti terv fogalma, célja A vállalkozás mikro- és makrokörnyezeti tényezői A vállalkozás működési köre és környezete; A vállalkozások típusai; Vállalkozási terv; A vállalatok fajtái
	28.	Vita: a kis- és középvállalkozások szerepe, gazdasági, társadalmi fontossága Szövegalkotás: vállalkozási ötletek, egy tetszőleges vállalkozás tervének bemutatása		